جنّ سُورة ގެ މާނަ

بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

سُورة الجنّ — އާޔަތުގެ ޢަދަދު (٢٨)

قُل أُوحِيَ إِلَيَّ أَنَّهُ ٱسْتَمَعَ نَفَرٌ مِّنَ ٱلْجِنِّ فَقَالُوٓاْ إِنَّا سَمِعْنَا قُرْءَانًا عَجَبًا ﴿١﴾ يَهْدِىٓ إِلَى ٱلرُّشْدِ فَـَٔامَنَّا بِهِۦ ۖ وَلَن نُّشْرِكَ بِرَبِّنَآ أَحَدًا ﴿٢﴾
وَأَنَّهُۥ تَعَٰلَىٰ جَدُّ رَبِّنَا مَا ٱتَّخَذَ صَٰحِبَةً وَلَا وَلَدًا ﴿٣﴾ وَأَنَّهُۥ كَانَ يَقُولُ سَفِيهُنَا عَلَى ٱللَّهِ شَطَطًا ﴿٤﴾ وَأَنَّا ظَنَنَّآ أَن لَّن تَقُولَ
ٱلْإِنسُ وَٱلْجِنُّ عَلَى ٱللَّهِ كَذِبًا ﴿٥﴾ وَأَنَّهُۥ كَانَ رِجَالٌ مِّنَ ٱلْإِنسِ يَعُوذُونَ بِرِجَالٍ مِّنَ ٱلْجِنِّ فَزَادُوهُمْ رَهَقًا ﴿٦﴾

ތަރުޖަމާ

قُل = (އޭ رَسُول الله އެވެ.!) ކަލޭގެފާނު ވިދާޅުވާށެވެ.! أُوحِيَ إِلَيَّ = އަހުރެންނަށް وَحي އިއްވިއްޖެއެވެ. (وَحي ކުރެވިއްޖެއެވެ.) أَنَّهُ ٱسْتَمَعَ نَفَرٌ = ހަމަކަށަވަރުން ޖަމާޢަތެއްގެ ބަޔަކު އަޑުއެހިކަމުގައި مِّنَ ٱلْجِنِّ = ޖިންނިންގެ ތެރެއިން. فَقَالُوٓاْ = ފަހެ އެމީހުން (އެޖިންނުންގެ ޤައުމަށް ގޮސް ޤައުމުގެމީހުންނަށް) ބުނެފިއެވެ. إِنَّا سَمِعْنَا = ހަމަކަށަވަރުން އަހުރެމެން އަޑުއެހީމުއެވެ. قُرْءَانًا عَجَبًا ﴿١﴾ = ޢަޖާއިބުވެރި ގުރުއާނެއް (ޢަޖާއިބުވެރި ބަސްތަކެއް)

يَهْدِىٓ إِلَى ٱلرُّشْدِ = އެގުރުއާނަކީ ތެދުމަގަށް މަގުދައްކާދޭ ސީދާ حَقُّ މަގަށެވެ. فَـَٔامَنَّا بِهِۦ = ފަހެ އެއަށް އަހުރެމެން އީމާންވެއްޖެމެވެ. وَلَن نُّشْرِكَ بِرَبِّنَآ = އަދި އަހުރެމެންގެ رَبُّ އަށް އަހުރެމެން ޝަރީކު ނުކުރާނަމެވެ. ބައިވެރި ނުކުރާނަމެވެ. أَحَدًا ﴿٢﴾ = ހަމަ އެކަކުވެސް وَأَنَّهُۥ تَعَٰلَىٰ = އަދި ހަމަކަށަވަރުން މަތިވެރިވެ ދުރުވެގެންވެއެވެ. جَدُّ رَبِّنَا = އަހުރެމެންގެ رَبُّ ގެ ޝަރަފުވެރިކަމާއި މަތިވެރިކަން مَا ٱتَّخَذَ صَٰحِبَةً = އެކަލާނގެ އެއްވެސް އަނބިކަނބަލަކު ނުހިއްޓެވީއެވެ. وَلَا وَلَدًا ﴿٣﴾ އަދި ދަރިކަލަކުވެސް وَأَنَّهُۥ كَانَ يَقُولُ = އަދި ހަމަކަށަވަރުން ބުނާކަމުގައިވިއެވެ.

سَفِيهُنَا = އަހުރެމެންގެ ޖާހިލުން/ބަލަހަޑުވެގެންވާމީހުން عَلَى ٱللَّهِ شَطَطًا ﴿٤﴾ = الله އާއިމެދު ދުރުބަސްތައް/އަނިޔާވެރިބަސްތައް وَأَنَّا ظَنَنَّآ = އަދި ހަމަކަށަވަރުން އަހުރެމެން ހީކުރީ أَن لَّن تَقُولَ = ނުބުނާނެކަމަށެވެ. ٱلْإِنسُ وَٱلْجِنُّ = އިންސާނުންނާއި ޖިންނުން عَلَى ٱللَّهِ = الله ގެމައްޗަށް/ الله އާއިމެދު كَذِبًا ﴿٥﴾ = އެއްވެސް ދޮގެއް. وَأَنَّهُۥ كَانَ = އަދި ހަމަކަށަވަރުން ވިއެވެ.* رِجَالٌ مِّنَ ٱلْإِنسِ = އިންސާނުންގެތެރެއިން

ބަޝަރުދީނުން (ފިރިހެނުންތަކެއް). يَعُوذُونَ = ރައްކާތެރިކަމާއި ހިމާޔަތް ލިބިގަންނަކަމުގައި (އެކަމަށް އުޅޭކަމުގައި).

بِرِجَالٍ مِّنَ ٱلْجِنِّ = ޖިންނިންގެ ބައެއް ފިރިހެނުންގެ ކިބާއިން. فَزَادُوهُمْ = ދެންފަހެ އެޖިންނިތަކަށް (އިންސާނުންނަށް)

އިތުރުކޮށްދިނެވެ. رَهَقًا ﴿٦﴾ = ބޮޑާކަމާއި ކިބުރުވެރިކަން. ނުވަތަ ބިރުވެރިކަން

إجْمَالِي މާނަ

(١) (އޭ رَسُول الله އެވެ.!) ކަލޭގެފާނު ވިދާޅުވާށެވެ.! ހަމަކަށަވަރުން ޖިންނިންގެ ޖަމާޢަތެއްގެބަޔަކު (ތިމަންކަލޭގެފާނު ފަޖުރުނަމާދުގައި ކިޔަވާލެއްވުމުން) އަޑުއަހާލިކަމުގައި ތިމަންކަލޭގެފާނަށް وَحي އިއްވިވައްޖެއެވެ. އެބަޔަކު الله ތިމަންކަލޭގެފާނަށް އަންގަވައިފިއެވެ. އަދިއެމީހުން قُرْآن ގެ އަޑުއަހައިފާ އުފާވުމުގެ ޙައިރާންކަމާއެކު ބުނެއްޖެއެވެ. ޝާއަރުކުރެވުނުގެ ފުރުޞަތުގައިދިނުމަށް ، ހަމަކަށަވަރުން عَجَائِبُ ވާފަދަ قُرْآن އެއް ނުވަތަ عَجَائِبُ ވާފަދަބަސްތަކެއް އަހުރެމެން އަޑުއަހައިފީމެވެ.

(٢) އެ قُرْآن މަގުދައްކަނީ ސީދާ ބައްޔަށް ތެދުމަގަށެވެ. އެހެންވެ އަހުރެމެން އެ قُرْآن އަށް އީމާންވެއްޖައީމުއެވެ. (އެއީ الله ގެ حَضْرَةُ ނުބާވައިދެއްވާފައިވާ ބައްޔަށް ދެއްވާކަމުގައި ތެދުމަގެވެ.)އަދި އަހުރެމެން އަހުރެމެންގެ رَبُّ އަށް ހަމަ އެއްވެސްބައެއްގެ ޝަރީކު ނުކުރާނީމެވެ.

(٣) އަދި ހަމަކަށަވަރުން އަހުރެމެންގެ رَبُّ ގެ މަތިވެރިކަމާއި އެކަލާނގެ عَظَمَة މަތިވެރިވެ އުފެދިގެންވެއެވެ. އަދި އެކަލާނގެ އެއްވެސް އަނބިކަނބަލަކު ވިޔަސް އަދި އަދިކަލަކުވިޔަސް ނުހިއްޕަވައެވެ. (އެއިން އެއްވެސް ފަރާތެއް ދަރިފުޅަކު ނުލައްވައެވެ. އެއީ އެކަލާނގެއަށް އެއްވެސް شَرِيك އަކުނުވާ އެއްކައުވަންތަކަލާނގެ އެވެ.

(٤) އަދި ހަމަކަށަވަރުން އަހުރެމެންގެތެރޭގައިވާ ބޭ ހަމަނުޖެހޭ ޖާހިލުން الله އާއި ދޭތެރޭ ބޮޑު އަދި އަނިޔާވެރި ބަސްތަކެއް ބުނަނީއެވެ. އެކަލާނގެ އަށް شَرِيك ނެތަން ހަދަނީއެވެ.

(٥) އަދި ހަމަކަށަވަރުން އަހުރެމެން ހިތީ އިންސާނަކުވެސް އަދި ޖިންނިއަކުވެސް الله ގެ މައްޗަށް ދޮގެއްނުހަދާނެކަމަށެވެ.

(٦) އަދި ހަމަކަށަވަރުން ޖިންނިންގެ ބައެއްފިރިހެނުންގެކިބައިން ރައްކާތެރިކަމާއި حِمَايَة އެދޭކަމުގައިވި ބައެއްމީހުން އިންސާނުންގެތެރޭގައި ވާކަމުގައިވެއެވެ. އަދި އެކަމުގެސަބަބުން އެޖިންނިތަކަށް ބޮޑާކަމާއި ފުރުޅުވެރިކަން އިތުރުވިއެވެ. އަދިއިންސާނުންނަށް ބިރުވެރިކަން އިތުރުކޮށްދިނެވެ.

وَأَنَّهُمْ ظَنُّوا۟ كَمَا ظَنَنتُمْ أَن لَّن يَبْعَثَ ٱللَّهُ أَحَدًا ﴿٧﴾ وَأَنَّا لَمَسْنَا ٱلسَّمَآءَ فَوَجَدْنَٰهَا مُلِئَتْ حَرَسًا شَدِيدًا وَشُهُبًا ﴿٨﴾ وَأَنَّا كُنَّا نَقْعُدُ
مِنْهَا مَقَٰعِدَ لِلسَّمْعِ ۖ فَمَن يَسْتَمِعِ ٱلْـَٔانَ يَجِدْ لَهُۥ شِهَابًا رَّصَدًا ﴿٩﴾ وَأَنَّا لَا نَدْرِىٓ أَشَرٌّ أُرِيدَ بِمَن فِى ٱلْأَرْضِ أَمْ أَرَادَ بِهِمْ رَبُّهُمْ
رَشَدًا ﴿١٠﴾ وَأَنَّا مِنَّا ٱلصَّٰلِحُونَ وَمِنَّا دُونَ ذَٰلِكَ ۖ كُنَّا طَرَآئِقَ قِدَدًا ﴿١١﴾ وَأَنَّا ظَنَنَّآ أَن لَّن نُّعْجِزَ ٱللَّهَ فِى ٱلْأَرْضِ وَلَن نُّعْجِزَهُۥ هَرَبًا
﴿١٢﴾ وَأَنَّا لَمَّا سَمِعْنَا ٱلْهُدَىٰٓ ءَامَنَّا بِهِۦ ۖ فَمَن يُؤْمِنۢ بِرَبِّهِۦ فَلَا يَخَافُ بَخْسًا وَلَا رَهَقًا ﴿١٣﴾

މުފްރަދާތު

وَأَنَّهُمْ ظَنُّوا۟ = އަދި އެމީހުން (އެ އިންސާނުން) ހަމަކަށަވަރުން ހީކުރިއެވެ. كَمَا ظَنَنتُمْ = ކަލޭމެން (ޖިންނިންނޭވެސް) ހަމަ
ހީކުރި ފަދައިން. أَن لَّن يَبْعَثَ ٱللَّهُ = ﷲ ނުފޮނުއްވާނޭކަމަށެވެ.. أَحَدًا = (رَسُوْل ކަމުގައިވެސް) ހަމަ އެކަކުވެސް. ﴿٧﴾
وَأَنَّا لَمَسْنَا ٱلسَّمَآءَ = އަދި ހަމަކަށަވަރުން އަހަރެމެން އުޑު ހޯދުމަށް ފަށައިފީމެވެ. (ހަބަރުއަޑުއަހަންފީމެވެ.)
فَوَجَدْنَٰهَا = ފަހެ އަހަރެމެން އެއުޑު ދުށީމެވެ. مُلِئَتْ = ފުރިގެންވާހާލު. حَرَسًا شَدِيدًا = ގަދަފަދަ ފާރަވެރިން
ތަކުން. (ގަދަފަދަ މަލާއިކަތުންނާއި ތަރިތަކުން.) وَشُهُبًا ﴿٨﴾ = އަދި ގިނަ ހިލަތަރިތަކުން. وَأَنَّا كُنَّا = އަދި ހަމަކަށަވަރުން
އަހަރެމެން ވީމެވެ. (އިސްވެދިޔަ ޒަމާންތަކުގައި). نَقْعُدُ مِنْهَا = އެ އުޑުގެ ތަންތާނގައި އިށީންނަކަށްގައި (ހަބަރު އަޑުއަހަން
އިށީންނަކަށްގައި.) مَقَٰعِدَ لِلسَّمْعِ ۖ = އަޑު އަހުރަން އިށީންނަ ތަންތާނގައި. فَمَن يَسْتَمِعِ ٱلْـَٔانَ = ފަހެ މިހާރު
ދެން އަޑުއަހާފިނަމަ (އަހަން އިށީންދެފިނަމަ). يَجِدْ لَهُۥ = އޭނާއަށް ފެންނާނެއެވެ. شِهَابًا رَّصَدًا ﴿٩﴾ = ސިފާކޮށްތަ
ގެނިވިހިލަ. وَأَنَّا لَا نَدْرِىٓ = އަދި ހަމަކަށަވަރުން އަހަރެމެންނަކަށް ނޭނގެއެވެ. أَشَرٌّ أُرِيدَ = އުރެދިގެންވާނި
ނުބައިކަމެއްކަމެއް. بِمَن فِى ٱلْأَرْضِ = ބިމުގައިވާބައިމީހުން. أَمْ أَرَادَ بِهِمْ = ނުވަތަ އެބައިމީހުންނާއިމެދު
އެދިވޮޑިގެންނެވީ * رَبُّهُمْ = އެބައިމީހުންގެ رَبُّ * رَشَدًا ﴿١٠﴾ =ތެދުމަގެއްކަމެއް * وَأَنَّا مِنَّا ٱلصَّٰلِحُونَ =
އަދިހަމަކަށަވަރުން އަހަރެމެންގެތެރޭގައި صَالِحُ މީހުންވެއެވެ.* وَمِنَّا دُونَ ذَٰلِكَ ۖ = އަދިހަމަކަށަވަރުން
އަހަރެމެންގެތެރޭގައި އެއަށްވުރެދަށުމީހުންވެއެވެ.* كُنَّا طَرَآئِقَ = އަހަރެމެންވީ ތަފާތުތަކެއްގޮތްގޮތަށެވެ. ބައިބައިވެގެން. قِدَدًا
﴿١١﴾ ތަފާތުވެގެންވާ.* وَأَنَّا ظَنَنَّآ = އަދިހަމަކަށަވަރުން އަހަރެމެން ޔަގީންކުރީ އަދި ކަށަވަރުކުރި* أَن لَّن نُّعْجِزَ ٱللَّهَ
فِى ٱلْأَرْضِ = އަހަރެމެންނަކަށް ބިންމަތީގައި ﷲ އަށްނުކުޅެދުންތެރިކަމެއް ނުވެވޭނެކަމަށެވެ. وَلَن نُّعْجِزَهُۥ هَرَبًا ﴿١٢﴾ = އަދި
ފިލައިގެން ދިޔުމުގެ ބާރުލިބިގެން އަހަރެމެންނަށް އެކަލާނގެ ނުކުޅެދުންތެރިކަމެއް ނުވެވޭނެކަމަށެވެ.وَأَنَّا لَمَّا سَمِعْنَا ٱلْهُدَىٰٓ =

އަދިހަމަކަށަވަރުން އަހުރެމެންނަށް ތެދުމަގު އިވުނުހިނދުން * ءَامَنَّا بِهِۦ = އެތެދުމަގު އަހުރެމެން ތެދުކުރީމު
އީމާންވެއްޖައީމުވެ. * فَمَن يُؤْمِنۢ بِرَبِّهِۦ ۖ = ފަހެ އެމީހަކު އެމީހެއްގެ رَبُّ އަށް އީމާންވެއްޖެމީހާ ދަންނައެވެ. * فَلَا
يَخَافُ بَخْسًا = ފަހެ އޭނާ އޭނާގެ ދަރުމަ އުނިވެދާނެކަމަށް ބިރުނުގަންނާނެއެވެ. * وَلَا رَهَقًا ﴿١٣﴾ = އަދި އޭނާގެ
ނުބައިކަމެއް ގިނަވެ އަނިޔާއެއް ލިބިދާނެކަމުގެ ވެސް (ބިރުނުގަންނާނެއެވެ)*

إِجْمَالِي މާނަ

(٧) އަދި އެއިންސާނުންވެސް ހިތްޕި ކަލޭމެން ޖިންނުންވެސް ހަމަބިރުއަރިހިތި ގޮތަށެވެ. އެއީ الله تَعَالَى އެއްވެސް މާތްވެގެ ދަރިއަކު ތަސްދީކުރާކަމެއް ނުފޮނުއްވާނެކަމަށެވެ.

(٨) އަދި ހަމަކަށަވަރުން އުޑުގެ ހަބަރުތައް ހޯދުމަށް ކުރިއަށްދާވެސް އެއްފަރާތުން އަހުރެމެން ދިޔައީމުއެވެ. ނަމަވެސް އަހުރެމެންނަށް ފެނުނީ އެއުޑު ފުރިފައިވާ ގަދަފަދަވެރިންނާއި ވަގުތިކަމެބޭކަވެރިން އެބަރަހައްކާތެރި ކުރުމަށްބޭކައި ތަރިގެކަމު އެތަކެއް ފުރިގެންވެސްނެތެވެ. އަދި އެބަރުން ހަބަރު ސަލާކުރަންދާ ޖިންނިންނަށް ގިނިހިލައެވެ.

(٩) އަދި ހަމަކަށަވަރުން މިގޮތުގައި ހަބަރު އުފުރަށްބާކައި އުޑުގެބަރުތާގައި އަހުރެމެން އިނިންދު ތިބޭކަމުގައިވެއެވެ. ދެންނަމަވެސް މިހާރު އެއިންސާނާ ހަބަރު ޚަސްޓުރުގައި އިނިންނަށްދާމިހަކަށް ދިމާވާނީ ސިފާކުރާވާ ގިނިހިލައެކެވެ. (ހަބަރު އުފުރުގަތުން އެގިނިހިލައިންޖެހި އެދާޖިންނިއައް ހަލާކުވެފައެވެ.)

(١٠) އަދި ބިމުގެ އަހުލުވެރިންނަށް އެމީހުންގެ رَبُّ އެދިވަޑައިގަންނަވާނީ ނުބައެއްކަމުއެ އަދި ނުވަތަ އެކަލާނގެ އެމީހުންނަށް ބޭކަމުއެ އެދިވަޑައިގަންނަވާނީ ތެދުމަގުއެއްކަމުއެ ނުވަތަ ހެޔޮއެއްކަމުއެ އަހުރެމެންނަކަށްނޭގެއެވެ. (ކަންތައްހަކަސް އެވާގޮ ކަންބައް މިހުރި އިހުސާބަށްފެނޭބަކަށެވެ.)

(١١) އަދިހަމަކަށަވަރުން އަހުރެމެންގެތެރޭގައި صَالِحُ މާތްމީހުންވެއެވެ. އަދިހަމަކަށަވަރުން އަހުރެމެންގެތެރޭގައި އެއަށްވުރެދަށުމީހުންވެއެވެ. (މިއީ ހައްތާވެސް ޖިންނިންގެމީހުން އެމީހުންގެމީހުންނަކީ ނުބައިގޮތުގެ ހަމަ ކާފަރުންނެވެ. އަދި ބޮޑެވެ.) އަހުރެމެންވީ ތަފާތުވެގެންވާ. ޖަމާޢަތްތަކަކަށެވެ. ބަޔަކު ރަނގަޅުބަޔަކަށެވެ. އެބައި އަހުރެމެންވީ ތަފާތު فِرْقَة ތަކަކަށެވެ.

(١٢) އަދިހަމަކަށަވަރުން އަހުރެމެން ޔަގީންކުރީ އަދި އަހުރެމެންނަކަށް އުޑުގައި ބިންމަތީގައިވެސް އަހުރެމެންނަކަށް الله ނުކުޅަދުއްވައި ނުލެވޭނެކަމެވެ. އަދިއެކަލާނގެއަށް އަޅުންނާން ފިލަން ގޮސްގެންވެސް އެކަލާނގެ ނުކުޅަދުއްވައި ނުލެވޭނެކަމެވެ. އެކަލާނގެއަށް އަޅުންނާން ފިލައިގެން ނުލެވޭނެކަމެވެ.

(١٣) އަދިހަމަކަށަވަރުން އަހުރެމެން ނަމަ ތެދުމަގު އަޑުއިވުމުން އެތެދުމަގަކީ الله ގެ حَضْرَةُ ން ވާތެދުމަގެއް ކަމުގައި އަހުރެމެން ޤަބޫލުކޮށް ތެދުކުރީމުއެވެ. ފަހެ އެމީހަކު އޭނާގެ رَبُّ އަށް އީމާންވެއްޖެމީހާ ދަންނައެވެ. ފަހެ އޭނާ އޭނާގެ ދަރުމަ އުނިވެދާނެކަމަށް ބިރުނުގަންނާނެއެވެ. އަދި އޭނާގެ ނުބައިކަމެއް ގިނަވެ އަނިޔާއެއް ލިބިދާނެކަމުގެވެސް އެއްވެސް ބިރެއްނުގަންނާނެއެވެ. އެކަމުގެ ބިރުވެރިކަމެއްވެސް ތަފާތުނުވާނެއެވެ.

وَأَنَّا مِنَّا ٱلْمُسْلِمُونَ وَمِنَّا ٱلْقَٰسِطُونَ ۖ فَمَنْ أَسْلَمَ فَأُو۟لَٰٓئِكَ تَحَرَّوْا۟ رَشَدًا ﴿١٤﴾ وَأَمَّا ٱلْقَٰسِطُونَ فَكَانُوا۟ لِجَهَنَّمَ حَطَبًا ﴿١٥﴾ وَأَلَّوِ ٱسْتَقَٰمُوا۟ عَلَى ٱلطَّرِيقَةِ لَأَسْقَيْنَٰهُم مَّآءً غَدَقًا ﴿١٦﴾ لِّنَفْتِنَهُمْ فِيهِ ۚ وَمَن يُعْرِضْ عَن ذِكْرِ رَبِّهِۦ يَسْلُكْهُ عَذَابًا صَعَدًا ﴿١٧﴾ وَأَنَّ ٱلْمَسَٰجِدَ لِلَّهِ فَلَا تَدْعُوا۟ مَعَ ٱللَّهِ أَحَدًا ﴿١٨﴾ وَأَنَّهُۥ لَمَّا قَامَ عَبْدُ ٱللَّهِ يَدْعُوهُ كَادُوا۟ يَكُونُونَ عَلَيْهِ لِبَدًا ﴿١٩﴾ قُلْ إِنَّمَآ أَدْعُوا۟ رَبِّى وَلَآ أُشْرِكُ بِهِۦٓ أَحَدًا ﴿٢٠﴾ قُلْ إِنِّى لَآ أَمْلِكُ لَكُمْ ضَرًّا وَلَا رَشَدًا ﴿٢١﴾

ތަފްސީރު

وَأَنَّا مِنَّا ٱلْمُسْلِمُونَ = އަދި ހަމަކަށަވަރުން އަހުރެމެންގެތެރޭގައި މުސްލިމުންވެއެވެ. ކިޔަމަންތެރިންވެއެވެ. * وَمِنَّا ٱلْقَٰسِطُونَ ۖ =އަދި ހަމަކަށަވަރުން އަހުރެމެންގެތެރޭގައި އަނިޔާވެރި ނުބައިމީހުންވެއެވެ. * فَمَنْ أَسْلَمَ = ފަހެ އިސްލާމްވެ ކިޔަމަންތެރިވެއްޖެމީހާ *فَأُو۟لَٰٓئِكَ = ފަހެ އެބައިމީހުން * تَحَرَّوْا۟ رَشَدًا ﴿١٤﴾ = ބަރްޗާކުރުމުގައި ގަދައަޅައި މަސައްކަތް ކޮށްފިއެވެ. * وَأَمَّا ٱلْقَٰسِطُونَ = އަދި އަނިޔާވެރި ނުބައިމީހުން ދެންނަމަވެ. * فَكَانُوا۟ = ފަހެ އެމީހުންވިއެވެ. * لِجَهَنَّمَ حَطَبًا ﴿١٥﴾ = ނަރަކައަށްވާ ދަރުކޮޅުގައި. * وَأَلَّوِ ٱسْتَقَٰمُوا۟ = އަދި އެމީހުން ސީދާވެގެންގައި ޤާއިމުވެ ތިބިނަމަ *عَلَى ٱلطَّرِيقَةِ = ސީދާ އިސްލާމްދީނުގެ މަގުމަތުގައި *لَأَسْقَيْنَٰهُم = ހަމަކަށަވަރުން ތިމަންރަސްކަލާނގެ އެމީހުންނަށް ބޯންދެއްވީމުއެވެ. * مَّآءً غَدَقًا ﴿١٦﴾ = ގިނަ ފެން * لِّنَفْتِنَهُمْ فِيهِ ۚ = އެއީ ތިމަންރަސްކަލާނގެ އެމީހުން އެކަމުގައި އިމްތިޙާނު ކުރެއްވުމަށްޓަކައެވެ. * وَمَن يُعْرِضْ = އަދި އެނބުރި ފުރަގަސްދީފިމީހާ * عَن ذِكْرِ رَبِّهِۦ އޭނާގެ رَبُّ ގެ ذِكْر ކުރުމުން. * يَسْلُكْهُ = އެކަލާނގެ އެމީހަކު ވައްދަވާހުށެވެ. عَذَابًا صَعَدًا ﴿١٧﴾ = އުދަގޫވެގެންވާ ޢަޒާބެއްގެ ތެރެއަށް. وَأَنَّ ٱلْمَسَٰجِدَ لِلَّهِ = އަދި ހަމަކަށަވަރުން މިސްކިތްތައް خَاصَّ ވެގެންވަނީ الله އަށެވެ. * فَلَا تَدْعُوا۟ مَعَ ٱللَّهِ = ފަހެ ކަލޭމެން الله އާއިއެކު ދުޢާނުކުރާށެވެ. އަޅުކަންނުކުރާށެވެ. * أَحَدًا ﴿١٨﴾ = ހަމައެކަކުވެސް. * وَأَنَّهُۥ لَمَّا قَامَ عَبْدُ ٱللَّهِ = އަދި ހަމަކަށަވަރުން الله ގެ އަޅާ ތެދުވެވަޑައިގެންނެވިހިނދު *(مُحَمَّدٌ صَلَّى الله عَلَيْهِ وَسَلَّم ތެދުވެވަޑައިގެން ނަމާދުކުރައްވާ ކުރުއާން ކިޔަވާ ހުންނެވި ވަގުތު.* يَدْعُوهُ = އެކަލާނގެއަށް އަޅުކަންކުރައްވަމުން كَادُوا۟ يَكُونُونَ = އެމީހުން (އެޖިންނީންނެއް) ވީނަމާވެގެންވެއެވެ. * عَلَيْهِ لِبَدًا ﴿١٩﴾ = އެކަލޭގެފާނުގެ އަރިމަތީގައި އެކަކު އަނެކަކުމަތީގައި ގަދަވެގެންވާން.* قُلْ = ކަލޭގެފާނު ވިދާޅުވާށެވެ. إِنَّمَآ أَدْعُوا۟ رَبِّى = ހަމަކަށަވަރުން މިމަނިކުފާނު ނަމާދުކުރާނީ دُعَاء ކުރަނީ ކަލޭގެ މިމަނިކުފާނުގެ رَبُّ އަށެވެ. وَلَآ أُشْرِكُ بِهِۦٓ = އަދި އެކަލާނގެއާއި މިމަނިކުފާނު ޝަރީކު ނުކުރައްވާމެވެ. ބައިވެރިކުރައްވާކަށްނުވެވެ. أَحَدًا ﴿٢٠﴾ = ހަމައެކަކުވެސް.* قُلْ =

ކަލޭގެފާނުން ވިދާޅުވާށެވެ. * إِنِّي لَآ أَمْلِكُ لَكُمْ = ހަމަކަށަ ވަރުން ކަލޭމެންނަށްޓަކައި ތިމަންކަލޭގެފާނަށް މިލްކުވެގެން
ނުވެއެވެ. ضَرًّا وَلَا رَشَدًا ﴿٢١﴾ = ނުބައެއްވެސް އަދިހެޔޮކަމެއް ގެއްލުމެއްވެސް (މަގުފުރެދުމެއްވެސް އަދި ހެޔޮމަގު
ދެއްކުމެއްވެސް)

إجْمَالِي މާނަ

(١٤) އަދި ހަމަކަށަވަރުން އަހުރެމެންގެތެރޭގައި (اللهއަށް އުކިޔާނގެ ތަސްލީމުވީއަށް) ކިޔަމަންތެރި މުސްލިމުންވެއެވެ. އަދި ހަމަކަށަވަރުން އަހުރެމެންގެތެރޭގައި އަނިޔާވެރި ނުބައިމީހުންވެސްވެއެވެ. އަދި އެމީހަކު އިސްލާމް ކިޔަމަންތެރިވެއްޖެމީހުން ދަންނައެވެ. ހަމަކަށަވަރުން އެމީހުން ޙައްޤުހޯދުމުގައި ގަދައަޅައި މަސައްކަތް ކޮށްފިއެވެ.

(١٥) އަދި އަނިޔާވެރި ނުބައިމީހުން ދަންނައެވެ.= ފަހެ އެމީހުންވީ ނަރަކައަންދާ ދަރުކޮޅުގައެވެ.

(١٦) (الله وَحِي ކުރެއްވިއެވެ.) އަދިއެމީހުން އިސްތިޤާމަތުގައި (ސީދާތެދުމަގުގައި) ޤާއިމުވެތިބިނަމަ ހަމަކަށަވަރުން ތިމަންރަސްކަލާނގެ އެމީހުންނަށް ގިނަފެން ބޯންދެއްވީމުހެވެ.

(١٧) އެއީ އެ نِعْمَةُ ގެ ސަބަބުން ތިމަންރަސްކަލާނގެ އެމީހުން إِمْتِحَانُ ކުރެއްވުމަށްޓަކައެވެ. އެމީހުންގެތެރެއިން الله އަށް ޝުކުރު ކުރަނީ ކާކުކަމާއި ނުވަތަ ޝުކުރު ނުކުރަނީ ކާކުކަމާއި (މިކަންކަން الله ދެނެވޮޑިގެންވާކަން ދައްކަވާ ވުމަށްޓަކައެވެ). އަދި އެމީހާގެ رَبُّ ގެ ޛިކުރުން އެމީހަކު ފުރަގަސްދީފިމީހާ ދަންނައެވެ. އުދަގޫވެގެންވާ ޢަޛާބަކަށް އެކަލާނގެ އެމީހާ ވައްދަވާނެއެވެ.

(١٨) އަދި ހަމަކަށަވަރުން މިސްކިތްތަކަކީ خَاصَّ ވެގެންވާ الله އަށެވެ. ފަހެ ކަލޭމެން الله އާއިއެކު ހަމައެކަކަށްވެސް ދުޢާ ނުކުރާށެވެ. ހަމައެއްޗަކަށްވެސް އަޅުކަން ނުކުރާށެވެ. ހަމައެކަކުވެސް އެކަލާނގެއާއި އެކު ބައިވެރި ނުކުރާށެވެ.

(١٩) އަދި ހަމަކަށަވަރުން الله ގެ އަޅާ مُحَمَّدٌ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّم ތެދުވެވަޑައިގެން (بَطْنُ نَخْلَة އަށް ވަޑައިގެންނެވިގޮތައި) ނަމާދުކުރުމާއި ކުރައްވާ ވަކި دُعَاء ކުރައްވަމުން ހުންނެވި ވަގުތު.(އެކަލޭގެފާނުގެ ކިބައިން ވިދާޅުވާ ގުރުއާނާއި އެކަލޭގެފާނުގެ އަރިހަށް ޖިންނީންތައް އައިސް ގާތްވެގެން އެކަލޭގެފާނުގެ ވަށައިގެން އަރައި ޖިންނީންތައް ހިމަނި ތިބިގޮތަށް ތިބެނުކުރެވުނެވެ).

(٢٠) (އޭ رَسُولُ الله އެވެ.!) ކަލޭގެފާނުން ވިދާޅުވާށެވެ.! ތިމަންކަލޭގެފާނު ނަމާދުކުރަނީ دُعَاء ކުރަނީ ހަމައެކަނި ތިމަންކަލޭގެފާނުގެ رَبُّ އަށެވެ. އަދިއެކަލާނގެއާއި ތިމަންކަލޭގެފާނު ޝަރީކު ނުކުރާހުށީމެވެ. ހަމައެކަކުވެސް ބައިވެރިނުކުރާހުށީމެވެ.

(٢١) (އޭ رَسُولُ الله އެވެ.!) ކަލޭގެފާނުން ވިދާޅުވާށެވެ.! ހަމަކަށަ ވަރުން ކަލޭމެންނަށް ގެއްލުމެއްދިނުމަކަށްވެސް އަދިހެޔޮކަމަ ކަލޭމެނަށް ގެއްލުމަށްދިނުމަކަށްވެސް (ކަލޭމެން މަގުފުރެދުމަކަށްވެސް އަދިހެޔޮކަމަ ކަލޭމެނަށް ތެދުމަގު ދެއްކުމަކަށްވެސް މިއީން އެއްވެސްކަމެއް ތިމަންކަލޭގެފާނަށް މިލްކުވެގެންނުވެއެވެ. އެކަންކަމުގެ އެއްވެސް إِخْتِيَارُ އެއްތިމަންކަލޭގެފާނަކަށް ލިބިގެންނުވެއެވެ. އެއީ ހަމައެކަނި الله ގެ ބާރުގައި ދެއްވާކަންތަކެވެ.

قُلْ إِنِّي لَن يُجِيرَنِي مِنَ ٱللَّهِ أَحَدٌ وَلَنْ أَجِدَ مِن دُونِهِۦ مُلْتَحَدًا ﴿٢٢﴾ إِلَّا بَلَـٰغًا مِّنَ ٱللَّهِ وَرِسَـٰلَـٰتِهِۦ ۚ وَمَن يَعْصِ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ فَإِنَّ لَهُۥ
نَارَ جَهَنَّمَ خَـٰلِدِينَ فِيهَآ أَبَدًا ﴿٢٣﴾ حَتَّىٰٓ إِذَا رَأَوْا۟ مَا يُوعَدُونَ فَسَيَعْلَمُونَ مَنْ أَضْعَفُ نَاصِرًا وَأَقَلُّ عَدَدًا ﴿٢٤﴾ قُلْ إِنْ أَدْرِىٓ
أَقَرِيبٌ مَّا تُوعَدُونَ أَمْ يَجْعَلُ لَهُۥ رَبِّىٓ أَمَدًا ﴿٢٥﴾ عَـٰلِمُ ٱلْغَيْبِ فَلَا يُظْهِرُ عَلَىٰ غَيْبِهِۦٓ أَحَدًا ﴿٢٦﴾ إِلَّا مَنِ ٱرْتَضَىٰ مِن رَّسُولٍ فَإِنَّهُۥ
يَسْلُكُ مِنۢ بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِۦ رَصَدًا ﴿٢٧﴾ لِّيَعْلَمَ أَن قَدْ أَبْلَغُوا۟ رِسَـٰلَـٰتِ رَبِّهِمْ وَأَحَاطَ بِمَا لَدَيْهِمْ وَأَحْصَىٰ كُلَّ شَىْءٍ عَدَدًۢا ﴿٢٨﴾

މުފްރަދާ

قُل = ކަލޭގެފާނު ވިދާޅުވާށެވެ. * إِنِّي لَن تُجِيرَنِي = ހަމަކަށަ ވަކަކުން ތިމަންކަލޭގެފާނަށް ސަލާމަތް ނުދެއްވާނެތެވެ. *
مِنَ ٱللَّهِ = اللهُ ގެ حَضْرَةُ ން (اللهُ ގެ حَضْرَةُ ނުރުހުން ދިމާވެއްޖެނަމަ) * أَحَدٌ= ހަމަ އެކަކުވެސް * وَلَنْ أَجِدَ مِن دُونِهِۦ
=އަދި އެކަލާނގެ ފިޔަވައި ތިމަންކަލޭގެފާނަށް ނުވާނެއެވެ. * مُلْتَحَدًا ﴿٢٢﴾ = ތިމަންކަލޭގެފާނު ސަލާމަތްވާން
ދާނެތަނެއް. * إِلَّا بَلَاغًا مِّنَ ٱللَّهِ = ހަމައެކަނި اللهُ ގެ حَضْرَةُ ން އިއްވައިދެއްވުން މެނުވީ * وَرِسَالَاتِهِۦ = އަދި އެކަލާނގެ
ރިސާލަތްތައް އިއްވައިދެއްވުމާއި* وَمَن يَعْصِ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ = އަދި الله އާއި އެކަލާނގެ ރަސޫލާ އަށް ނުކިޔަމަންތެރިވާ
މީހުންނަށެވެ.* فَإِنَّ لَهُۥ نَارَ جَهَنَّمَ = ފަހެ ހަމަކަށަވަރުން އެމީހަކަށްޓަކައި ނަރަކައިގެ އަލިފާނެވެ. خَالِدِينَ فِيهَآ أَبَدًا
﴿٢٣﴾ = އެބައިމީހުން އެތާ އަބަދު ދެމިހުންނާނޭ ހާލުގައެވެ.* حَتَّىٰٓ إِذَا رَأَوْا = އެމީހުން ދުށުމަށް ދާންދެން* مَا يُوعَدُونَ =
އެމީހުންނަށް وَعْدُ ވެވިގެންވާ عَذَابُ * فَسَيَعْلَمُونَ = ދެން ދެނެގަނެވޭނެހެން އެމީހުންނަށް އެގޭނެއެވެ.* مَنْ
أَضْعَفُ نَاصِرًا = نَصْرُ ދެވުން ނިކަމެތި ކާކުކަމެއްކަން.* وَأَقَلُّ عَدَدًا ﴿٢٤﴾ = އަދި ޢަދަދުގެ ގޮތުން
މަދީ ކާކުކަމެއްކަން.*قُل = (އޭ رَسُولُ الله އެވެ.!) ކަލޭގެފާނު ވިދާޅުވާށެވެ.!* إِنْ أَدْرِىٓ = ތިމަންކަލޭގެފާނަކަށް
އެނގިވަޑައި ނުގަންނަވައެވެ.* أَقَرِيبٌ مَّا تُوعَدُونَ = ކަލޭމެންނަށް وَعْدُ ވެވިގެންވާއި(عَذَابُ) ގާތްވެގެންވާކަމެއް.* أَمْ
يَجْعَلُ لَهُۥ رَبِّىٓ = ނުވަތަ އެ(عَذَابُ) އަށް ތިމަންކަލޭގެފާނުގެ رَبُّ ލައްވާފައިވާކަމެއް * أَمَدًا ﴿٢٥﴾ = ދިގު މުއްދަތެއް*
عَالِمُ ٱلْغَيْبِ = އެއީ غَيْبُ ދެނެވޮޑިގެންވާ ކަލާނގެއެވެ.* فَلَا يُظْهِرُ = އަދި އެކަލާނގެ ފާޅު ނުކުރައްވައެވެ.* عَلَىٰ
غَيْبِهِۦٓ = އެކަލާނގެ غَيْبُ * أَحَدًا ﴿٢٦﴾ = ހަމަ އެކަކަށްވެސް إِلَّا مَنِ ٱرْتَضَىٰ = އެކަލާނގެ ރުހިވޮޑިގެންވާ
ފަރާތަކަށް މެނުވީ * مِن رَّسُولٍ = ރަސޫލުބޭކަލަކުން ކަމު * فَإِنَّهُۥ يَسْلُكُ = ފަހެ ހަމަކަށަވަރުން އެކަލާނގެ ލައްވައެވެ.
مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ = އެބޭކަލެއްގެ ކުރިމަތިން* وَمِنْ خَلْفِهِۦ = އަދި އެބޭކަލެއްގެ ފަހަތުންނާއި* رَصَدًا ﴿٢٧﴾ =
ފާރަވެރިވުން (ފާރަވެރިވާބޭކަލުން) لِّيَعْلَمَ = ދެނެވޮޑިގެންވާނެކަން ފާޅުކުރައްވުމަށެވެ.* أَن قَدْ أَبْلَغُوا =

ކަމަކަށަވަރުން އެބޭކަލުން އިއްވަވައިދިނީކަން * رِسَلَتِ رَبِّهِمْ = އެބޭކަލުންގެ رَبُّ ތަޢާލާގެ* وَأَحَاطَ بِمَا لَدَيْهِمْ
=އަދި އެބޭކަލުންގެ ހުރިހާކަމެއް އެކަލާނގެ ދެނެވޮޑިގެންވެއެވެ.* وَأَحْصَىٰ كُلَّ شَيْءٍ = އަދި ކޮންމެއެއްޗެއް އެކަލާނގެ
ހިސާބުކުރައްވައި ހިމެނުއްވައެވެ. عَدَدًا ﴿٢٨﴾ އަދަދުކުރެއްވުމުގެގޮތުން.

إِجْمَالِي މާނަ

(٢٢) އަދި ކަލޭގެފާނު ވިދާޅުވާށެވެ.! الله ގެ حَضْرَةُ ން އަޅުގަނޑާ ރައްކާކުރުން ތިމަންކަލޭގެފާނު ސަލާމަތްކުރާނެކަން ހަމައެކަކުވެސް الله ފިޔަވައި ތިމަންކަލޭގެފާނަކަށް ނުހުރެއެވެ.

(٢٣) ހަމައެކަނި الله ގެ حَضْرَةُ ން ވާ އެކަލާނގެ އަމުރުފުޅުތަކާއި އަދި ރިސާލަތުތަކާއި ކަލޭގެފާނަށް އިއްވަވައިދެއްވުން ވެގެން ތިމަންކަލޭގެފާނަށް ވަނީ ފޮނުއްވިފައެވެ. އަދި الله އަށާއި އެކަލާނގެ ރަސޫލާއަށް ނުކިޔަމަންތެރިވާމީހާ ދަންނައެވެ.
ކަމަކަށަވަރުން އޭނާއަށް ހުރީ ނަރަކައިގެ އަލިފާނެވެ. ދާއިމީގޮތެއްގައި އޭނާ އެތާ ދެމިހުރުން ގޮތެވެ.

(٢٤) ފަހެ އެކާފިރުންނާއި އެމުޝްރިކުން އެމީހުންނަށް ވަޢުދުވެވިގެންވާ ޢަޛާބު އެމީހުންނަށް ފެނުމުން އަދި އެޢަޛާބު
އަޅުވައިލެވުމުން ދެނެގަންނާނެއެވެ. އެމީހުންގެ މެދުގައި ދެރަވީ ކޮންފަރާތެއްކަން. އަދި އެޢަޛާބު އެމީހުންނަށް ފެނުމުން نَصْرُ ލިބުން
ނިކަމެތިވީ މަދުވެގެންވީ ކޮންބައެއްކަން އެމީހުންނަށް އެނގޭނެއެވެ. نَصْرُ ލިބުން ނިކަމެތިވީ އަދި މަދުވެގެންވީ
އެމީހުންނެވެ ނޫނީ މުއުމިނުން ކަމެއް ވީކަމެއް އެމީހުންނަށް އެނގޭނެއެވެ.

(٢٥) (އޭ رَسُولُ الله އެވެ.!) ކަލޭގެފާނު ވިދާޅުވާށެވެ.! ކަލޭމެންނަށް ވަޢުދު ވެވިގެންވާ އެއްޗެއް(عَذَابُ)
ގާތްވެގެންވާކަމެއް ނުވަތަ އެ(عَذَابُ) އަރުވަން މިކަލޭގެފާނުގެ رَبُّ ވަކި މުއްދަތެއް ލައްވާފައިވާކަމެއް ވެސް
ތިމަންކަލޭގެފާނަކަށް އެނގިވަޑައެއް ނުގަނެއެވެ.

(٢٦) އެކަލާނގެއީ غَيْبُ ތަކެތި ދެނެވޮޑިގެންވާ ކަލާނގެއެވެ. އެކަލާނގެ غَيْبُ ހަމަ އެކަކަށްވެސް އެކަލާނގެ
ފަޅުވެ ނުކުރައްވައެވެ.

(٢٧) އެހެންނަމަވެސް އެކަލާނގެ ރުހުއްވާ ރަސޫލުބޭކަލުންނަށް ބޭކަލުންތަކެއް ފޮނުއްވައެވެ. (އެބަހީ އެކަލާނގެ غَيْبُ
ގެތެރެއިން އެކަލާނގެ ފަޅުވެކުރައްވައިދިނުމުން އިލާހީކުރައްވާއިރު ބޭކަލުން
ފަޅުވެކުރައްވައެވެ. އެއީ މުޢުޖިޒާތެއްގެ ގޮތުގައެވެ. އަދި ނުވަތަ އާދަމުގެދަރިއެއްނަމަވެސް ހަމަހަމައެވެ.) ދެން ފަހެ
އެރަސޫލުބޭކަލުންގެ ކުރިމަތީގައާއި އަދި ފަހަތުގައި އެބޭކަލުން ރައްކާތެރިކުރައްވާނޭ މަލާއިކަތުން އެކަލާނގެ
ލައްވައެވެ.އެއީ غَيْبُ ގެތެރެއަށް شَيْطَانُ ގެ ދަޅުވަގަކު ނުވެދެވުމަށެވެ.

(٢٨) އެފަދައިން އެކަލާނގެ އެރަސޫލުބޭކަލުން އެބޭކަލުންގެ ربُّ ގެ ރިސާލަތުތަކުން އިއްވެވިކަން
ދެނެވޮޑިގެންވުމަށެވެ. އަދި އެބޭކަލުންގެ ހުރިހާކަމެއް އެކަލާނގެ މުޅިން ދެނެވޮޑިގެންވެއެވެ.
އަދި ހުރިހާކަމެއް އެކަލާނގެ ހިސާބުކުރައްވައި އަދަދު ކުރައްވައެވެ.